

מעשה המשפט

בית דין
צדק
למשפט

Marcos y Lety Amiga

Velas: 5:43 pm
Fin Shabat 1: 6:38 pm - R”T: 7:12 pm
Fin Shabat 2: 6:46 pm - R”T: 7:14 pm

Maasé Bet Din

Hacer uso del empleado a la hora de su trabajo

Caso: Entramos a nuestra casa el sábado por la noche y había un fuerte olor a gas, inmediatamente llamé a la compañía de gas y pedí ayuda, dos gentiles vinieron a revisar el asunto y comprobaron que efectivamente había una fuga de gas en el horno, me informaron que toda la revisión que hicieron fue gratis ya que somos socios en esta empresa, pero como yo no tengo seguro con la empresa para la reparación no se les permite hacerlo en días y horario laboral, y tengo que encontrar un trabajador externo para que venga y arregle la fuga. Como encontraron una fuga de gas, tienen que cerrar el gas de toda la casa, y solo después de que solucionemos el problema, tenemos que llamar a la compañía de gas el lunes [después de todo, no trabajan los domingos] y luego vendrán en 48 a 72 horas para abrirnos el gas de nuevo.

Los gentiles me insinuaron que pueden arreglarlo ahora si les doy una propina, pero si la empresa llama y pregunta por la reparación, no debemos informarles que ellos lo hicieron, ya que si se enteran de esta información, serán despedidos de inmediato de la empresa. Durante 20 minutos les pedí que vinieran ellos mismos el domingo, que es un día que no tienen trabajo para arreglar el problema, pero no quisieron.

Ahora estoy atorado con un gran problema, que si no lo solucionan me voy a quedar sin gas por 3 o 4 días

Pregunta: ¿Puedo usar a los trabajadores de la empresa de gas en horarios en los cuales se les tiene prohibido hacer trabajos externos?

Respuesta: Después de todo, los gentiles en realidad me insinuaron que querían trabajar y que les pagaría, y aunque yo mismo no estoy robando a la empresa, lo cierto es que ellos harán el trabajo y yo pagaré por él, pero estaría traspasando por el Isur de Lifné Iver (provocar un tropiezo y causar que un tercero traspase por un Isur), sin embargo, el hecho que ellos solos me insinuaron demuestra que ellos hacen este tipo de trabajos en cada casa [aun con la prohibición que ellos mismos nos dijeron] por lo tanto no se considera Lifné Iver, pero de igual forma sería Mesayeá (ayudar a alguien a que traspase un Isur) y el Din ahí es que Meikar Hadin está permitido ser Mesayeá a un gentil pero Baál Nefesh (persona que quiere hacer Jumrá) que se cuide de eso, (ע' רמ"א יו"ד סימן קנ"א ס"א).

Por otro lado, podríamos permitirlo porque Ze Nehené Vezé Lo Jaser (tener beneficio sin causar pérdida a la compañía) ya que por el momento que llevan en mi casa no recibieron ninguna llamada de la empresa para ir a trabajar, entonces están ociosos, sin embargo el Sm”a [סי' שס"ג סי' י"ד] menciona que cuando la empresa declara claramente que está prohibido usar a sus empleados es Asur aunque ellos no tengan pérdida.

Y si quisiéramos permitirlo porque el Din de Abid Inish Diná Lenafshé (la persona hace justicia por sí mismo), porque desde que encontraron la fuga de gas en el horno, no tienen permiso para cerrar el gas a toda la casa, y menos por 3 o 4 días, por lo tanto podría yo hacer justicia de mis derechos y usar a los empleados gentiles para arreglar, pero no está claro ya que parte de la responsabilidad de la empresa es cuidar que no haya situaciones de peligro.

Por el momento no podría permitir ni prohibir de manera clara, hay que seguir analizando para dictaminar la Halajá.

Halaja Lemaasé

Pregunta: Tengo aceite para prender únicamente una vela de media hora en todos los 8 días. ¿Puedo dividir el aceite y prender todas las noches aunque sea una vela 3 minutos o es mejor que prenda el primer día como se debe media hora y las demás noches nada?

Respuesta: El Sadé Haaretz (חי'ג לולב ל"ג) analizó la pregunta de la siguiente manera, si divide el aceite sale que no prendió ni un día con Shiur necesario y hay quien sostiene que de no ser así no cumple, por otro lado, hoy en día el Pirsum Hanes es principalmente para los miembros de la casa y si lo divide habría Pirsum Hanes todos los días.

Aparentemente podríamos aprender de los Jashmonaim que según una explicación del Bet Yosef ellos dividieron el aceite en 8 para prender diario aunque también la Menorá necesitaba una medida de aceite específica, y según eso

también en nuestro caso podríamos hacer lo mismo. Sin embargo explica el Sedé Haaretz que no es igual, ya que ellos se apoyaron en que Hashem haría un milagro en la Menorá después de ver que Hashem estaba haciéndoles milagros cuando ganaron la guerra y encontraron el jarro de aceite, pero de no ser así hubieran prendido únicamente un día bien sin dividir el aceite.

El Or Letzión (חי'ד פמ"א ב') explica que cuando vertieron el aceite en la Menorá, al caer 1/8 del aceite se llenó el vaso por completo milagrosamente, por lo que realmente prendieron con Shiur diario aunque realmente dividieron el aceite.

Por lo tanto concluye el Sedé Haaretz que hay que prender un día media hora y no dividir el aceite, ya que para nosotros no aplica lo que hicieron los Jashmonaim (ע' מ"ב תרע"א ו').

Maasé Sheaya

La gran pérdida

En Jol Hamoed no se permite escribir ni hacer otro trabajo a menos que sea para evitar una pérdida o un daño, o que sea necesario para el Jag. Fue una sorpresa, cuando, en Jol Hamoed, Rab Isser Zalman Meltzer, solicitó a su sobrino Rab David Finkel una pluma para escribir algo.

“¿Cuál es la emergencia?” preguntó su sobrino. “Tengo algo muy importante para escribir, así que por favor consígueme eso pronto”, replicó él Rab. Su sobrino, ya curioso sabía que su tío no hacía nada sin una previa reflexión y consideración, Rab David deseaba saber exactamente qué estaba sucediendo e insistió de nuevo. “Pero tío. Es Jol Hamoed, no veo ningún asunto urgente ante nosotros que no pueda esperar hasta después de las fiestas”. Rab Isser Zalman sabía que no podría calmar a su sobrino sin revelar sus intenciones, de modo que le contó.

“Sabes que en Jol Hamoed la gente acostumbra a visitar a sus Rabanim. Sé que tendré muchos visitantes y Hashem me bendijo con un penetrante conocimiento de la gente. Me bastan unos pocos instantes para ser consciente de las virtudes y de las faltas de una persona y conocer las faltas del otro puede conducir a uno al orgullo. Es por eso que encontré un antídoto para ese problema. Shlomó Hamelej escribió en Mishlé (4:25) “Eneja Lenojaj Yabitu Veafapeja Yasiru Negdeja”, Miren tus ojos de frente con honestidad, diríjense tus párpados a lo que hay delante. ‘Lenojaj’, usado aquí para honestidad, es usualmente traducido como ‘hacia ti mismo’, en cuyo caso el Pasuk toma un nuevo significado: ‘que tus ojos te busquen a ti’. En otras palabras, mírate a ti, observa tus defectos en lugar de los defectos de los demás. Yo siempre mantengo este versículo frente a mí en un papelito mientras las personas me hablan, y eso me ayuda a evitar el orgullo. Ahora no encuentro ese papel y es de suma importancia tenerlo delante de mí a lo largo de todo Jol Hamoed. ¡Tengo que escribirlo ahora!

Muchos años después de este incidente, y largo tiempo después de que Rab Isser Zalman hubiera fallecido, Rab Sholom Shwadron estaba sentado en la Sucá de Rab Itzjak Meir Ben-Menajem, yerno de Rab Isser Zalman, cuando volvió a contar esta historia. Era Jol Hamoed y la gente estaba asombrada por la sensibilidad que revelaba el relato.

La hija del Rab Isser Zalman, había estado escuchando la historia, dejó silenciosamente la Sucá y retornó con una sonrisa en su rostro y una azucarera en sus manos. “Ésta es la azucarera que mi padre mantenía en su mesa”. Sobre ella estaba grabado el versículo: “Eneja Lenojaj Yabitu Veafapeja Yasiru Negdeja”.

Hasta cuanto era importante para Rab Isser Zalman escribir en Jol Hamoed con tal de no perder la humildad y que Jas Veshalom le gane el orgullo.

בשיטת הרמב"ם בגדר מצות נר חנוכה

א] בדין ברכת הוראה כשהדליקו עליו בביתו

אמרו בגמרא (שבת כג.) הוראה נר של חנוכה צריך לברך, והיא ברכת 'שעשה נסים לאבותינו' כמבואר בגמרא. ונחלקו הראשונים במי שהדליקו עליו בביתו; לדעת הרמב"ם (חנוכה ג,ד), כפי שפירש דבריו המגיד משנה אף מי שהדליקו עליו בביתו, כשרואה נר חנוכה מבין. ואילו הרשב"א (בגמרא שם, הובא במ"מ) כתב מסבא שאם מדליקים עליו בביתו אינו צריך לברך, שלא מצינו יוצא מן המצוה וחוזר ומברך על הראיה.

ופירש בספר עמק ברכה [בענין הלל על נס] שנחלקו בגדר ברכה זו; דאפשר שנתקנה על מצות ההדלקה, שאף הוראה את הנרות הייתה כמשתתף בהדלקה, ותיקנו ברכה על 'הדלקה וזמא' זו. כך נקט הרשב"א, ועל כן הניח כהנחה פשוטה שאי אפשר שכבר יצא ידי חובת הדלקה ושוב יברך ברכה זו. והצד השני - היא דעת הרמב"ם - שהרי זו מכלל ברכות ההודאה, הודאה על הנסים, ואינה קשורה למצות ההדלקה הלכך אעפ"י שהדליקו עליו צריך לברך על הנס כל שלא בירך [או שמע הברכה והריהו כעונן], אלא שמ"מ צריך שיראה הנרות, כפי שמצינו בברכת הודאה על הנס ברואה מקום שנעשה בו נס, אף כאן תקנו ברכה זו רק כשרואה הנרות, אבל בעיקרה ברכת הודאה היא ואינה שייכת למצות ההדלקה.

נמצא מבואר שלדעת הרמב"ם, דמלבד מצות הדלקה לפרסם הנס ישנו דין נוסף של הודאה על הנס בברכת הנרות, ואף מי שיצא בהדלקה כל שלא שמע הברכות צריך לברך ברכה זו לכשיראה הנרות. וכן מבואר בב"ח (תרעו ג) דמה שמדליקין עליו בביתו אינו בא אלא לפטור אותו מחיוב המוטל על ממונו להדליק נרות לפרסם הנס ברבים אבל ההודאה על הנס וברכת שהחיינו הוא בחיוב על גופו ומוזה לא נפטר כשמדליקין עליו אם לא שמע שם בשעת הברכה וענה אמן ע"כ, ויש להתחקות על מקור הדבר.

ב] תמיהה בדברי הרמב"ם שהזכיר דין ברכת הנרות ביחד עם דיני ההלל

הנה יש לעמוד על דקדוק גדול בסידור דברי הרמב"ם בהלכות חנוכה. תחילת דברי הרמב"ם (פרק ג הלכות א-ב) הם בסיפור הנס, המלחמות והתשועות ונס פך השמן [ולא עשה כן בהלכות מגילה, כי כבר כתב הרמב"ם בהקדמתו לחיבורו שלפך קראו 'משנה תורה' לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה החיבור ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם. על כן נס פורים שנכתב בכתבי הקדש אין מקומו במשנה תורה, משא"כ נס חנוכה שלא ניתן להיכתב, נצרך לבארו בחיבורו על מה ולמה הוקבעו הימים הללו].

לאחר מכן (בהלכה ג) כתב הרמב"ם 'עיקר תקנת חכמים בימים הללו שתחילתן כ"ה בכסלו, להיותם ימי שמחה והלל ומדליקים בהם הנרות בערב על פתחי הבתים, והם אסורים בהספד ותענית'. בהלכה הבאה (בהלכה ד) כותב: 'כל שחייב בקריאת המגילה חייב בהדלקת נר חנוכה, והמדליק אותה ביום הראשון מברך שלש ברכות ואלו הן... ומפרט והולך באותה הלכה את ברכות המדליק והוראה. לאחר מכן מפרט הרמב"ם בכל אותו הפרק הלכות ההלל. [כל הלכות הלל שבשאר ימים טובים, סדרם הרמב"ם בהל' חנוכה בפרק זה]. ובפרק הבא חוזר הרמב"ם לבאר הלכות הנרות.

וכל מעיין עומד ושואל מה ראה הרמב"ם על ככה להכניס הלכה אחת של ברכות הנרות בתחילת הפרק הראשון שכולו עוסק בהלכות ההלל, ולא סידרה בין שאר הלכות הנרות.

ג] ביאור דברי הגמ' דחנוכה הם ימים טובים בהלל ובהודאה

לבאר נקדים דברייתא (שבת כא:) שנו 'בכ"ה בכסלו יומי חנוכה תמניא אינון... לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה'. וכבר עמד רבי אליהו מזרחי (בהגהות לסמ"ג) מדוע הושמטה מצות הדלקת הנר בכרייתא.

והנה רש"י פירש 'הודאה' - לומר 'על הנסים' בברכת הודאה, אבל הרמב"ם לא הביא כלל אמירת 'על הנסים' בהלכות חנוכה אלא בהלכות תפילה וברכות בלבד. וכבר כתב לנכון בהגהות מהרא"י (ספר הליקוטים) שנראה מסידור דברי הרמב"ם שפירש 'הודאה' דקתני בברייתא על הדלקת הנרות ולא כפירש"י. תדע, שאל"כ ודאי היה לו להביא באותו מקום שמפרש את עיקר תקנת הימים הללו, לומר הודאה בתפילה ובברכת המזון - אלא להרמב"ם הזכרת 'על הנסים' שייכת לשאר הזכרות מעין המאורע שבתפילה ובברכת המזון, ואילו תקנת חכמים שבאותו הדור 'בהודאה' פירושה הדלקת הנרות גופא, שמלבד ענין פרסום הנס, יש בהדלקת הנר ענין הודיה על הנס, ובא הדבר לידי ביטוי ע"י שמברך עליה הברכות, שבוזה מורה שאין זו הדלקה לצרכו גרידא אלא הדלקת נר חנוכה על הנסים שעשה ה' לאבותינו.

ואמנם זכינו בדורינו בפסקי הרא"ו שיצאו לאור, ומפורש בדבריו שכך הוא מפרש דברי הברייתא 'בהודאה' - בהדלקת הנרות. וכן מבואר מלשון הרמב"ם שפירש כן בברייתא, שהרי הביאה בזה הלשון: 'התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת ימים האלו שתחלתן כ"ה בכסלו ימי שמחה' - היינו 'קבעום ועשאוים ימים טובים' דתני בברייתא, ומפרש הרמב"ם דהיינו ימי שמחה [ויש מפרשים אחרת וסוברים שאין מצות שמחה בחנוכה. ואכ"מ] - 'והלל, ומדליקין בהן הנרות' - היינו 'בהלל והודאה' דקתני; ואם כן כהתה במקצת קושיית הרא"מ, כי אמנם לא הושמטה הדלקת הנרות מהברייתא אלא היינו הך דקתני 'הודאה' [אלא שעדיין צריך להבין מה טעם ראו חכמים על ככה לדבר בסתרי לשון ולרמוז ההדלקה ב'הודאה' ולא אמרו בפירוש הדלקת הנרות].

ד] ביאור שיטת הרמב"ם להמבואר

ולאור מה שנתבאר בשיטת הרמב"ם נראה דזה טעם לאמירת 'הנרות הללו' בשעת ההדלקה, שמקורה במסכת סופרים, כי בזה אנו מבטאים ומצהירים שהנרות הללו אנו מדליקים 'כדי להודות ולהלל לשמך הגדול על נס'יך וגו'. הרי מבואר ככל האמור, שיש במצות ההדלקה משום הודאה והלילול על הנסים, מלבד ענין פירסום הנס. ומובן בזה מדוע אין מוזכר בכל הנוסח הזה נס פך השמן אלא נסי הפרוק התשועות והמלחמות - כי כן הוא בשאר ברכות ההודאה, לעולם הן באות על הצלה ופדות ולא על נסים אחרים.

ומה מדוקדקים בזה דברי הרמב"ם (בפ"ד הי"ב) 'מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הא-ל והודיה לו על הנסים שעשה לנו'. הרי הכליל בהדלקה את שני הענינים: הודעת הנס ופרסומו, ונתינת שבח והודיה. ופתח בלשון יחיד, 'נס', וסיים בלשון רבים 'על הנסים' - כי פרסום הנס היינו נס פך השמן, ואילו ההודיה היא על נסי המלחמות כאמור [יתכן ש'נסים' כולל את נס השמן ונס הנצחון, ויתכן דקאי רק על נסי הנצחונות, שכידוע היו שם מלחמות חזרות ונשנות במשך תקופה ארוכה].

והוא הטעם לכך שהביא הרמב"ם את דיני הברכות בפרק הראשון ולא עם שאר הלכות הדלקת הנר, כי דבר גדול משמיענו בסידור הלכותיו [שזו עיקר כוונתו בחיבורו כדברי הגר"ח מוואלאזין בחוט המשולש, ללמוד 'סמוכים' מסידורו] שההדלקה בברכותיה היא היא תקנת 'הודאה' של החכמים שבאותו הדור שקבעו הימים בהלל והודאה. על כן מבאר בפרק זה ענין ההלל וההודאה, ואילו בפרק הבא מדבר על המצוה המסוימת של הדלקת הנר שענינה פרסום הנס לאחרים, מלבד ענין ההודאה.

ה] בביאור ההבדל בדין נשים בנר חנוכה ובהלל דחנוכה

בזה יש לבאר עוד ענין מוקשה ברמב"ם דהנה מבואר בדבריו שהנשים פטורות מקריאת הלל בחנוכה, כשם שהן פטורות בשאר

ימים טובים [מלבד בהלל שבליל פסח שכתבו התוס' (בסוכה לה.) שהנשים חייבות מפני שאף הן היו באותו הנס], שכן כתב (ג,ד) שאם היה מקרא את ההלל עבד או אשה - עונה אחריהם מה שהם אומרים ואינו יוצא בקריאתם כשאר שליח ציבור, והיינו מפני שאינם בני חיוב. וצריך להבין מאי שנא מחיוב הדלקת הנר שאף הנשים בכלל, כפי שכתב הרמב"ם (ג,ג), שכל החייב בקריאת המגילה חייב בנר חנוכה, והיינו מטעם שאף הן היו באותו הנס כמוכא טעם זה בגמרא לענין מגילה.

והנה כבר פירש הגר"י בספרו מה שכתב הרמב"ם שקריאת ההלל בכל הימים שגומרים אותו - מדברי סופרים. והראב"ד השיגו הלא יש בהם מדברי קבלה כדכתיב 'השיר יהיה לכם כליל התקדש גו'. ופירש עפ"י שיטת הבה"ג ששונה הלל הנאמר בליל פסח שנאמר בתורת שירה ולא בתורת קריאה, והוא מדברי קבלה לקבוע שיר ושבח על הפדות והצלה, וזהו הטעם שאין מברכים עליו, כי אין זו מצות קריאה אלא שירה, משא"כ בשאר אמירות הלל שבימים טובים, הנאמר בתורת 'קריאה', הרי זו מצוה מדברי סופרים.

נמצא אם כן שגם ההלל הנאמר בחנוכה אינו בתורת שבח מסוים על כל צרה שנאלצים ממנה אלא מצות היום היא, כלשון הברייתא 'קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל', כלומר היום מחייב את אמירת ההלל כשאר ימים טובים, ולפיכך הנשים פטורות כשאר מצוות שהזמן גרמן. ואילו הדלקת הנר מתייחסת באופן ישיר להודאה על הנסים כאמור, הלכך הנשים חייבות בה מטעם שאף הן היו באותו הנס.

ו] ביאור דברי הרמב"ם באמירת 'ציונו' על מצוות דרבנן

עוד יש לבאר בזה דברי הרמב"ם בתחילת הלכות חנוכה הנראים מוקשים מאד לכאורה: לאחר שהביא (בהלכה ד) את ברכות ההדלקה, כתב (בהלכה ה): 'כלל יום ויום משמונת הימים אלו גומרין את ההלל ומברך לפניו... אע"פ שקריאת ההלל מצוה מדברי סופרים - מברך עליו אשר קדשנו במצוותיו וצונו כדרך שברך על המגילה ועל העירוב' וכו'. וקשה טובא, הלא כבר קודם לכן כתב ברכת המצוה בהדלקת הנר שהיא מדברי סופרים, והיה לו לשאול זאת שם. והרי סוגית הגמרא המתייחסת לנידון זה, סובבת והולכת על הדלקת נר חנוכה ולא על קריאת ההלל.

ועוד, הרמב"ם עצמו בהלכות ברכות (ג,י) הביא זאת במפורש לענין נר חנוכה: 'כל המצות שהן מדברי סופרים בין מצוה שהיא חובה מדבריהם כגון מקרא מגילה והדלקת נר בשבת והדלקת נר חנוכה, בין מצות שאינן חובה... מברך על הכל קודם לעשייתן אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעשות. והיכן צונו? בתורה שכתוב בה אשר יאמרו לך תעשה. נמצא ענין הדברים והצנען כך הוא: אשר קדשנו במצוותיו שצויה בהן לשמוע מאלו שצונו להדליק נר של חנוכה או לקרות המגילה, ומדוע כאן הזכיר זאת רק גבי ההלל. ועוד, כשהביא הרמב"ם דוגמא לברכת 'צונו' במצוה דרבנן, מדוע הוצרך להרחיק למגילה ולעירוב ולא הביא מנר חנוכה. אתמהא.

אלא שאם נעייין היטב בסוגית הגמרא נראה שיש בדבר שני נידונים; נידון אחד הוא כיצד אפשר לומר 'צונו' במצוה מדברי סופרים. בזה פותחת הסוגיא גבי נר חנוכה בשאלה 'והיכן צונו', והביאה הרמב"ם בהל' ברכות, שציונו לשמוע לחכמים שהם ציונו להדליק. ואולם ישנה שאלה נוספת, גם אם ניתן לומר 'צונו', האם צריך לברך ברכת המצוה על מצוות דרבנן. ובנידון זה אין הוכחה ממה שתקנו לברך על הדלקת נר חנוכה, כי כאמור בברכות ההדלקה יש ענין נוסף של ברכת-הודאה [והרי אילו ידליק בלא ברכה, אין ניכרת כלל אופיה של הדלקה זו, ואין כאן צביון של הודאה על הנס כל עיקר]. על כן דקדק הרמב"ם להביא ענין זה שמברכים על מצוה מדברי סופרים, בהלל דוקא ולא בהדלקת הנר, והביא דוגמא לכך ממגילה ועירוב ולא מנרות חנוכה שענין ברכתם מיוחד הוא, ואין ממנו ראייה לשאר מצוות דרבנן.

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel.
(+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, pregunta.

CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312
Email: Betdinemetumishpat@gmail.com
Dirección: Moliere 128, Polanco, CDMX